

“HEMMELIGHEDEN” [to mustērion]

Studier i apostelen Paulus’ senere breve.

[Oversat fra engelsk til dansk, men alle *Skrift-citater* er fra Det Norske Bibelselskap 1930

Disse studier vil i adskillige henseender fortsætte og uddybe specielt kapitel X–XV i vores bog “Guds Frelsesplan i Bibelen”, der er frit tilgængelig i den danske sektion påa website: www.bibletreasures.co.uk

KAPITEL 1

Vi er bevidste om, at i disse studier i apostelen Paulus’ senere breve, søger vi adgang til de højeste sfærer af Guds aabenbarede formaal, Guds største hemmeligheder aabenbarede til mennesker, og Guddommelige formaal der strækker fra evighed til evighed.

Der er derfor i al ydmyghed at vi fremlægger disse studier, idet vi haaber at de maa være til velsignelse for læseren og – mest af alt – at studierne maa i sandhed ophøje og herliggoere vores Herre og Gud, vores opstandne Frelser, Som Gud nu har

“høit ophøiet Ham og gitt Ham det Navn som er over alt navn, så at i Jesu navn skal hvert kne bøje sig, deres som er i himmelen og på jorden og under jorden,
Og hver tunge bekjenne at Jesus Kristus er Herre, til Gud Faders ære”.

Er det ikke selv-indlysende og sandt, at HVIS *noget*

“...har været **skjult fra** alle tiders og slekters ophav...”

“...har været **skjult fra** evige tider **I GUD**...”

saa kan vi umuligt udfinde det, eller erkende det, foer til saadan tid at Gud aabenbarer det til os?

Og er det ikke selv-indlysende og sandt, at HVIS dette ‘*noget*’ indbefatter

“...**uransakelige** rikdom...”, og indbefatter

“...å **fullføre** [plēroō: “fylde helt op; til fuld fylde”] Guds ord...”

saa kan vi *hverken* udsoege det, *eller* besidde det fulde og fuldfoerte Guds ord foer til saadan tid at

Gud aabenbarer dette **uransagelige** til os, og

Gud tilsiger os, at Han har NU fuldfoert Sit ord.

Og er det ikke ligeledes selv-indlysende og sandt, at NAAR Gud saa i Sit ord endeligt proklamerer til os, at

“...**MEN NU...**”

ER disse ting **“blitt åpenbaret”** til os, med det formaal at **“kunngjøre”** og **“å oplyse alle”**, DA skulle saadan en proklamation fra vores Almaegtige Gud noedvendigvis vaekke i os det dybeste oenske om at kende og forstaa, hvad ER indholdet og dybderne af disse vidunderlige ting, som *hidtil* “har vært **skjult fra** alle tiders og slekters ophav” og “har vært **skjult fra** evige tider **I GUD**”, og som indeholder uransagelige rigdomme, og som indbefatter aabenbaringer, der nu er givet til os for *derved* “...å **fullføre** [*plēroō*: “fylde helt op; til fuld fylde”] **Guds ord**”.

[“uransagelige”: *anexichniastos*; noget "der ikke kan blive ud-soegt", “uden spor” i.e. det er “usporligt” (*a (alpha)* som negativ partikel, *ex* (for *ek*) "ud" and *ichnos*, "et spor" - J. H. Thayer: “Greek-English Lexicon of the New Testament” (*Thayer*).

Det er oversat – vedroerende Guds domme – med "*usporlige*" i Romerbrevet 11:33. Ligeledes finder vi ordet i Septuaginta (LXX) i Job 5:9 og 9:10:

“Men jeg vilde vende mig til Gud og overlade min sak til Ham, Han som gjør store, *uransakelige* ting, under uten tall” (Job 5:8-9).

“[Gud] Som gjør store, *uransakelige* ting og under uten tall” (Job 9:10).

Andre ord-boeger har foelgende vedroerende *anexichniastos*:

1. “*det der ikke kan blive ud-fundet, der ikke kan blive erkendt*” - Strong’s Concordance som citerer Thayer (*Strong/Thayer*);
2. det “*som ikke kan blive eksplorert, som ikke kan blive sporet eller ud-soegt*” - E.W.Bullinger: *Critical Lexicon and Concordance to the English and Greek New Testament* (*Bullinger*)
3. “*der ikke kan blive sporet*” [“usporligt”] - W.E.Vine: *Expository Dictionary of New Testament Words* (*Vine*)
4. “*usoegeligt, ugennskueligt*” – Henry George Liddell, Robert Scott: *Greek-English Lexicon* (*Liddell & Scott*)
5. “*ugenskueligt, uerkendeligt*”; ordret: “kan ikke blive sporet”; “*u-ud-dybeligt*” – W.F. Arndt and F.W. Gingrich: *Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature, translated and adapted from Walter Bauer: Griechisch-Deutsches Worterbuch zu den Schriften des Neuen Testaments und der ubrigen urchristlichen Literatur* (*Bauer*)

Septuagintas (LXX) brug af det græske *anexichniastos* i e.g. Job 5:9 ovenfor, oversætter det hebraiske *cheqer* med *inter alia* betydning af "skjult, hemmeligt" - Wilhelm Gesenius: Hebrew and Chaldee Lexicon to the Old Testament Scriptures, translated and edited by S. P. Tregelles, LL.D (*Gesenius*)

Dette hebraiske ord finder vi i disse tekster:

"Herren er stor og høiløvet, og Hans storhet er *uransakelig*" (Salme 145:3).

"Vet du det ikke, eller har du ikke hørt det?"

Herren er en evig Gud, Den Som har skapt jordens ender; Han blir ikke trett, og Han blir ikke mødig; Hans forstand er *uransakelig*" (Esajas 40:28)].

Naar Almaegtige Gud aabenbarer til os, at "MEN NU" er dette som førhen "har vaeret skjult *fra* alle tider og generationer" og "skjult *fra* evige tider I GUD", at dette er NU aabenbaret til os, saa spørger vi naturligvis:

HVORNAAR og af HVEM blev dette aabenbaret, og HVAD er *det*, som NU er blevet aabenbaret?

[Og hvis vi fejlagtigt undlader at bemærke Skriftens vigtige indikationer vedroerende Helligåndens aabenbaringer, at "Men NU" er der noget, der er blevet *ændret*, saa vil en saadan undladelse uundgaeligt lede os ind i vildfarelse, paa same maade som Saddukaerne:

"Er det ikke *derfor* I farer vill, fordi I ikke kjenner skriftene og heller ikke Guds kraft" (Markus 12:24)

Dette er klart illustreret i e.g. Lukas 22:

"Og Han sa til dem:

"*DA jeg sendte eder ut uten pung og skreppe og sko, fattedes eder da noget?*"
(Herren henviser her til Sin befaling i Lukas 9:2-3, q.v.)

De sa: "*Nei, intet*".

Han sa DA til dem: "MEN NU skal den som har pung, ta den med, likeså skreppe, og den som ikke har sverd, han selge sin kappe og kjøpe sig et!"
(Lukas 22: 35-35)

Ligeledes da apostelen Paulus talte i Aten:

(Vi citerer med de eftertryk, der er paa græsk ifølge Rotherham's Emphasized Bible (Rotherham):
(understreget = eftertryk; ***bold italics*** = stærkt eftertryk).

"Atenske menn! ...da jeg gikk omkring og så på eders helligdommer, fant jeg også et alter som det var satt den innskrift på: FOR EN UKJENT GUD.

Det som I altså dyrker uten å kjenne det, dette forkynner ***jeg*** eder.

*Gud, Han som gjorde verden og alt som i den er, Han som er Herre ***over himmel og jord***, [citat fra Esajas 42:4] Han bor ikke i templer gjort med hender;*

heller ikke tjenes Han *av menneskelige hender* som om Han trengte til noget, **Han Som jo Selv** gir alle liv og ånde og alle ting; og Han lot alle folkeslag *av ett* blod bo over hele jorderike, og satte dem faste tider og grenseskjell mellom deres bosteder, forat de skulde lete efter Gud, om de dog kunde føle og finne Ham, enda Han ikke er langt borte fra nogen eneste av oss.

For **i Ham** er det vi lever og rører oss og er til, som også nogen av eders skalder har sagt: For vi er **også Hans ætt**.

Da vi nu altså er Guds **ætt**, bør vi ikke tro at **Guddommen** er lik gull eller sølv eller sten, et billedverk av menneskelig kunst og tanke.

Efterat Gud **DA** har båret over med vankundighetens tider, byder Han **NU** menneskene at de alle allesteds skal omvende sig, eftersom Han har fastsatt en dag da han skal dømme verden med rettferdighet ved en mann Som Han har bestemt til det, **efterat Han har gitt fullgodt bevis for alle ved å opreise Ham fra de døde.**” (Acta 17:22-32; Rotherham eftertryk).

(Paa graesk er den stærke kontrast udtrykt ved “*men..ta nun*” (hvor *ta* er den bestemte artikel), dvs. “NU-et”, der er her og nu, i modsætning til foer. De fleste engelske oversaettelser har “BUT NOW”.

En mere ordret oversaettelse ville være:

“[Disse] vankundighetens tider har Gud derfor [*oun*] båret over med, **MEN NU** befaler Han menneskene, at de alle allesteds skal omvende sig”).

Vi overlader det til laeseren at paataenke konsekvenserne, hvis disiplene, eller dem der hørte Paulus i Aten, undlod at tiltage sig i tro Herrens dengang seneste aabenbaringer (som fremsat henholdsvis af Herren Jesus Kristus, og Paulus), men istedenfor insisterede paa at holde fast i Herrens tidligere aabenbarede vilje angaaende deres vandring (hvad angik disiplene) eller (hvad angik Atenienserne) undlod at tage til hjerte, hvad Paulus aabenbarede vedroerende Guds vilje angaaende dem NU].

HVORNAAR og af HVEM blev den nye og *seneste* aabenbaring givet?

Af “Paulus, ved Guds vilje Kristi Jesu apostel”, der skriver fra sit faengsel i Rom omkring AD 62, “**til de hellige i Efesus, som tror på Kristus Jesus**” (Ef 1:1).

Ligeledes: “Paulus, ved Guds vilje Kristi Jesu apostel” (her med tilfoejelsen: “**og broderen Timoteus**”), der skriver fra sit faengsel i Rom omkring AD 62 (nogle faa maaneder efter Efeser-brevet) “**til de hellige og troende brødre i Kristus i Kolossæ**” (Kol 1:1-2).

Lad os først bemærke, at Paulus her – i brevene baade til Efeserne og Kolossenserne - udtrykkeligt bekræfter, at han er “**Kristi Jesu apostel**”.

Dette giver os en vigtig indikation paa, hvad der følger efter, fordi i alle Pauli breve (bortset fra Titus*) skrevet AD 62 og senere, betegner han sig som apostel (Efeserne, Kolossenserbrevet, 1. og 2. Timoteus), eller som tjener [*doulos*: "slave"] (Filipperbrevet), eller fange (Filemon) i Kristus Jesus, dvs. Den nu Ophøjede, Som engang ydmygede Sig.

I sine breve før AD 62 referer Paulus til "Jesus Kristus".

(Vi undlader, fra tid til anden at oversætte hver eneste ting i de mange noter, men har ladet dem staa uoversat paa engelsk som angivet med farvet skrift, jvf. nedenfor).

* [Titus is the only place where Paul designates himself: "a servant [*doulos*: "slave"] of God and an apostle of Jesus Christ".
(In Romans he says: "Paul, a servant [*doulos*] of Jesus Christ, called to be an apostle, separated unto the gospel of God").

In our view, whenever Paul refers to himself as "servant", he deliberately and humbly emulates his Lord and Master Who "made Himself of no reputation and took upon Him the form of a servant [*doulos*]..." (Philippians 2:7, KJV).

Regarding Paul's letter "To Hebrews" (so most critical texts), we hold - with several *Christian* scholars - that it was likely written around 54 AD, based on internal evidence and Hebrews' place chronologically (after 1st and 2nd Thessalonians) in 3 of the oldest manuscripts.

Paul did not identify himself as the author; this would have been counter-productive, given that so many of the Jews violently opposed his ministry to the Gentiles].

[Note (excerpted and with our emphasis and additions) from the Companion Bible:

"The name "Jesus" expresses the relation of Jehovah to Him in Incarnation, by which "*He humbled Himself, and became obedient unto death, even the death of the cross*" (Philippians. 2:8); Who, being God, did not deem His glory a thing not to be thus relinquished".

The name "Jesus" is the name associated with "*the shame*" which He endured in order to "*save His People from their sins*" (Matthew. 1:21).

His People therefore never addressed Him as "Jesus", but always as "Master" or "Lord" (John 13:13, 14; Luke 6:46), and so should all His people to-day; not following the example of demons (Matthew. 8:29), or of His enemies, who irreverently called Him "Jesus".

Jesus Kristus: i kombinationen af disse to navne, er det første eftertrykkeligt pga. sin position, det andet er subsidiaert og forklarende.

I evangelierne betyder det "Jesus Messias". I brevene [efter Hans død og opstandelse] betyder det Jesus Som ydmygede Sig, men Som nu er ophøjet og herliggjort som Kristus.

Kristus Jesus: Det modsatte af "Jesus Kristus" og betegner Den nu Ophøjede, Som engang ydmygede Sig]

ENHVER sondring i Skriften er vigtig (også når Skriften skelner mellem "Kristus Jesus", eller "Jesus Kristus"), fordi:

“Den hele Skrift er innblest av Gud” (“Hvert Skrift er indåndet af Gud”)

["Indåndet af Gud" - som Rotherham (citeret ovenfor) og f.eks både Young's og Green's Literal Translations har det - er *theopneustos* (2 Timoteus 3:16). Dette er et *unik* ord, der ikke findes i det græske sprog, men er skabt af Helligånden, Der kombinerer *Theos*: "Gud", med *pneustos* (fra *pneo*: "at ånde" - samme som i *pneuma*: "ånd").

KJV has: “All Scripture is given by inspiration of God” which carries essentially the same meaning, except using the English word “inspiration” deriving from the Latin *inspirare*: “to breathe upon”, from *spirare* (“to breathe”) – whence we have the English word “spirit”].

DERFOR er vores Almægtige Guds ord også *renset* - syv gange - som der står skrevet:

“Herrens ord er rene ord, likesom sølv
som er renet i en smeltedigel i jorden, syv ganger renset”.
(Salme 12:7; Rotherham eftertryk).

[Denne velkendte tekst kan ogsaa blive oversat som nedenfor, selvom næsten alle versioner er uenige.

Men da en af de mest fremtrædende kristne hebraister foreslaar denne læsning, saa tilbyder vi den til læserens glæde og overvejelse.

Nedenstående rendering frembringer den typiske kontrast vi så ofte finder mellem Guds gerninger, og det der er vedrørende mennesket - og derfor, i vores mening, en dybere laere (som gengivet i noten til Salme 12:6 (v. 7 i den norske bibel) i Companion Bible):

"Jehovahs ord er rene ord:
Som sølv renet [dvs. rent sølv] i en ovn [digel].

I modsætning:

[Ord] vedrørende jorden:
Renset syv gange ".

"Det hebraiske *lamed* er betegnet som dativ, ikke genitiv"; hebraisk *erez* ("jorden"), ikke *'adamah*: ("jord-grunden"). Derfor er det ikke "en ovn på jorden", men *ord* vedrørende jorden".

Vi kan også tilføje til ovenstående, at fordi "renset" er i ental - svarende til "sølv" – og i erkendelse af, at verset ville være en typisk alternation (skiftende emner) af de udtrykte tanker, en alternativ betydning kan derefter - i vores personlige mening - udtrykkes som følger:

De Herrens ord er rene ord,

(så rene at værende lig med sølv renses i en ovn (dvs. rene *i sig selv*)

Ord vedrørende jorden

renses syv gange, som sølv [der renses] i en ovn.

(dvs. *skal* nødvendigvis renses, fordi ordene vedrører jorden og det faldne menneske)].

Det er et meget vigtig og alvorligt faktum, at vi *specifikt* formaner til at markere og overveje de sondringer eller forskelle, vi finder i Guds fuldkomne ord.

“Og **dette** beder jeg [Paulus] om

AT [*hina*: indebærer formål] **eders kærlighet** endnu må bli alt rikere og rikere

- på kunnskap [*epignōsis*: fuld kundskab]
- og all [*pasa*] skjønnsomhet [*aisthēsis*]

FORAT [*eis*: “med henblik på”; udtrykker formål] I må kunne dømme om [*dokimazō*] de forskellige ting [*diapherō*];

SÅ [*hina*: indebærer formål]

- I kan være rene [*eilikrinēs*]
- og uten anstøt [*aproskopos*]

til Kristi dag”

(Fil.1:9-10; *Rotherham eftertryk*).

Denne bøn fra Paulus er så vigtig, og så fuld af lære, at vi skal benytte lejligheden til at stifte bekendtskab med betydningen og virkningen af nogle af de græske ord, der bruges af HelligÅnden.

Vi får også brug for dette som vi skrider frem i disse undersøgelser, og når vi ser på, hvad det var, at Paul åbenbarede, som fra begyndelsen af verden havde været skjult I GUD, og skjult fra tidsaldre og generationer.

Ordet *epignōsis* er *epi* med *gnosis* (*gnosis*: "at kende, viden eller anerkendelse");

[*epignōsis* betegner "eksakt eller fuld viden, dømmekraft, anerkendelse," og er en intensiv styrket form af *gnosis*, der udtrykker en fyldigere eller en fuld "viden", en større deltagelse fra den "vidende" i objektet, hvilket således påvirker ham stærkere.

Ordet findes *ikke* i evangelierne og Apostlenes Gerninger.

Paulus bruger det 16 gange [da vi inkluderer Hebr 10:26] ud af de 20 forekomster, og apostlen Peter 4 gange, alle i hans 2. brev. *Vine (vores uddrag og fremhævelse)*.

For de læsere, der ønsker at spore ordet - en rig og velsignet øvelse – giver vi her alle forekomster af *epignōsis*, idet stort set alle oversættelser undlader at afspejle HelligÅndens præcise brug af dette særlige ord, men oversætter uden at skelne mellem *epignōsis* og *gnosis*;

epignōsis anvendes vedrørende følgende emner (objekter):

- "Gud", i Romerbrevet 1:28; 10:2, Ef 1:17, Kol 1:10; 2 Peter 1:3;
- "synd", i Rom. 3:20
- "Gud og Kristus", i 2 Peter 1:2;
- "Kristus", i Ef 4:13; 2 Peter 1:8; 2:20;
- "Herrens vilje", i Kolossenserbrevet 1:9;
- "alt godt", i Philemon 1:6;
- "sandheden", i 1 Tim 2:4; 2 Tim 2:25, 3:7; Titus 1:1; Hebr.10:26;
- "mysteriet om Gud", i Kolossenserbrevet 2:2.

Ordet bruges uden omtale af genstand i Filipperbrevet 1:9 og Kol 3:10; *Vine (vores uddrag og fremhævelse)*.

Richard Trench (i hans "Synonyms") har dette (*vores uddrag, fremhævelse og indlæg*):

"Vedrørende *epignōsis*, sammenlignet med *gnosis*, vil det være tilstrækkeligt at sige, at *epi* skal betragtes som intensiv, givende til det sammensatte ord en større styrke end *gnosis*, og således ... hvis *gnosis* er »*cognitio*«, 'kenntniss', da er *epignōsis* en større 'exactiorque cognitio' (*Grotius*), 'erkenntniss', en dybere og mere intim viden og erkendelse ...

... Paulus ... erstatter *ginōskō* (det simple verbum "at vide" fra *gnosis* (navneordet)), som udtrykker hans nuværende og fragmentarisk viden, med *epiginōskō*, når han udtrykker sin fremtidige og perfekte viden (1 Kor 13:12).

... Vores oversættere har ikke gjort noget forsøg på at bevare [en forskel] mellem de to ord.

Bengel gør [en saadan forskel] ved hjælp af 'nosco' og 'pernoscam', og *Culverwell* (*Spiritual Optics*, s. 180) har følgende bemærkning:

"*epignōsis* og *gnosis* varierer; *epignōsis*] ... bringer mig en bedre erkendelse af en ting, jeg vidste før; en mere præcis viden om et objekt, som jeg så før langt borte. Den lille del af viden, som vi havde før, skal blive meget bedre, vores øjne skal hæves for at se de samme ting mere stærkt og tydeligt".

Culverwell henviser også til, at "denne samme intensive brug" af *epignōsis* [af apostlen Paulus] er "bekræftet i Septuaginta (LXX), og citerer Ordsprogenes Bog 2:5 og Hosea 4:1, 6:6].

Endelig kan vi se kontrasten mellem *gnosis* og *epignōsis* i det velkendte afsnit i Romerbrevet 1:18 - 32 (q.v.) om

"Guds vrede åpenbares fra himmelen over all ugudelighet og urettferdighet hos mennesker som holder sannheten nede i urettferdighet":

- "for det som en kan vite [*ginōskō*: verbum "at kende" fra *gnosis* (navneordet)] om Gud, ligger åpent for dem, for Gud har åpenbaret dem det..." (v. 19);
- "fordi de, enda de kjente [*ginōskō*] Gud, dog ikke æret eller takket Ham som Gud..." (v. 21);

- "Og likesom de ikke brydde sig om å eie Gud i kunnskap [*epignōsis*], så overgav Gud dem til et sinn som intet duer..." (v. 28);
- "slike som godt kjenner [*epiginōskō* – dvs. vel vidende om] Guds dom at de som gjør sådant, fortjener døden..."(v. 32).

Ordet *aisthēsis* betyder "opfattelse (perception), ikke kun med sanserne, men af intellektet; kognition, dømmekraft" (*Strong/Thayer*).

[*aisthēsis* (navneordet) forekommer kun denne ene gang her i Filipperne 1:9 i hele det Nye Testamente.

I Septuaginta (LXX) oversætter *aisthēsis* det hebraiske *chokmah* ("færdigheder (i krig) eller visdom i forskjellige former"; roden er *chakam*: "at vaere eller blive vis" – *Gesenius*, der udtrykker "at den primære styrke i dette ord er udvisning af dømmekraft".

Første forekomst er i Anden Mosebog 28:3, når Gud siger til Moses:

"Og du skal tale til alle kunstforstandige menn, alle som Jeg har fylt med kunstnerånd..."

(Ordret iflg. *Young*: "og du – du skal tale til alle de vise [*chakam*] i hjertet [*leb*], dem som Jeg har fylt med en visdoms [*chokmah*] ånd [hebraisk: *ruach*; graesk: *pneuma*])

(Naar vi soeger Skriften, finder vi gennemgaende, at første gang Helligånden gør brug af et ord, indikerer Han til os derved *grund-betydningen* af ordet, idet det er Skriftens *egen* brug af Guds ord - der er rensat syv gange - der giver os indsigt (og ikke hvordan et ord er brugt i klassisk graesk, der er totalt forurenat af menneskelig filosofi, religiøsitet, depraveringer og fantasier.

Med hensyn til hebraisk: dette er en grundlæggende sprog og næsten ubesmittet af enhver hedensk litteratur eller indflydelse - i modsætning til græsk, der har århundreders hedensk litteratur bag sig).

Alle andre anvendelser af *aisthēsis* i Septuaginta (LXX) findes i Ordsprogenes Bog (på engelsk generelt oversat med "knowledge"), f.eks i 1:4:

"de kan gi de enfoldige klokskap, de unge kunnskap og tenksomhet".

Her oversætter *aisthēsis* det hebraiske *da`ath*: "viden, intelligens, forståelse, visdom" (*Gesenius*).

Et andet eksempel er den velkendte tekst:

"Å frykte HERREN er begynnelsen til kunnskap [*da`ath*; LXX: *aisthēsis*]; visdom [*chokmah*] og tuktt foraktes av dårer" (Ordspr.1:7).

Verbet *aisthanomai*, der betyder "at opfatte med sanserne; med sindet, forstå" (*Thayer*), forekommer også kun én gang i hele Det Nye Testamente, nemlig i Lukas 9:45:

“Men mens alle undret sig over alt det Han gjorde, sa Han til sine disipler: “*Gjem disse ord i eders ører: Menneskesønnen skal overgis i menneskers hender!*”

Men de skjønnte ikke dette ord, og det var SKJULT for dem, så de ikke *fattet* [*aisthanomai*] det, og de fryktet for å spørre Ham om dette ord” (Lukas 9:44-45).

[Og bemærk: fordi det var *skjult*, kunne de ikke opfatte det].

Når Helligånden bruker et ord kun *én gang* (eller endda kun 2 eller 3 gange), advares vi om noget der er særlig vigtigt, fordi Helligånden har derved specifikt forbeholdt disse ord til et *særligt* formål - som det er vores glæde at "udsøge", og søge at skelne!].

Ordet *dokimazō* betyder "at teste, undersøge, bevise, grandske (for at se, om en ting er ægte eller ej), saasom metaller, for at anerkende som ægte efter undersøgelse, at godkende, finde værdig" (*Strong/Thayer*);

[“... at analysere, at afprøve gennem bevis, undersøge, og derfor ”at undersøge og bedømme om, bevise ved test, godkende...” (*Bullinger*).

"I δοκιμάζειν [*dokimazein*] ... ligger begrebet at bevise en ting med henblik paa om det er værdt at blive modtaget eller ej I klassisk græsk er det et teknisk ord for afprøvelse af penge i form af en test, ... det der tåler denne prøvning er δόκιμος, det der fejler er ἀδόκιμος ...

Hvilende på det faktum, at denne prøvning er [ofte] gennem ild (1 Kor 3:13), saa findes δοκιμάζειν og πυροῦν [*puroun*: "ild"] ofte sammen (LXX: Salme 95:9; Jeremias 09:7).

Som anvendt i NT indebærer δοκιμάζειν næsten altid, at afprøvelsen er sejrrig og beviset godkendt (2 Kor 8:08; 1 Thess 2:4; 1 Timoteus 3:10);

[ligesom paa engelsk] taler vi om ”prøvede mænd” ..., hvilket ikke blot er dem, der er blevet testet, men som stod deres prøve ... ”(*Trench*)

Vine har denne note vedrørende *dokimazō*:

"Godkende, primært af metaller (fx Septuaginta i Ordsprogene 8:10, 17:3), betyder" at bevise (eller prøve) ", fx 1 Joh 4:1, oftere at bevise (eller prøve) med henblik på godkendelse, f.eks Romerbrevet 1:28, hvor KJV har "de ønsker ikke at bevare Gud i deres viden," RV: "de nægtede," (margin, "godkendte ikke" - [hvilket er] den sande betydning).

Deres afvisning var ikke resultat af uvidenhed; de havde evne til at foretage et bevidst valg; de bevidst misbilligede at have Gud i deres viden.

I det næste kapitel, taler apostelen om Jøden som agtede paa "godkendelse af ting, der er fremragende," (Rom. 2:18).

Jøden kendte Guds vilje, og mentalt "godkendte" de ting, som Gud havde instrueret ham i, og belært ham om, udfra Loven"].

Ordet *diapherō*, (som KJV oversætter "ting, der er fremragende"), er *dia* ("igennem") med *pherō* ("at bære"), og dermed betydningen af "at bære ethvert sted, eller gennemføre, at bære paa forskellige måder";
derfor: "at skelne, at teste, bevise (eller prøve) de gode ting, der adskiller sig", og

derfor "at skelne mellem godt og ondt, lovligt og ulovligt, at godkende ting der excellerer eller er fremragende, at være forskelligt fra" (*Strong/Thayer, uddrag med vores eftertryk*).

De første tre forekomster i Nye Testamente angiver den særlige underliggende betydning af *diapherō*:

"Se på himmelens fugler: De sår ikke, de høster ikke, de samler ikke i lader, og eders himmelske Fader før dem allikevel. Er ikke I meget mere enn [*diapherō*] de?" (Matteus 6:26).

"Frykt derfor ikke! I er mere enn [*diapherō*] mange spurver" (Matteus 10:31).

"Hvor meget mere er da ikke et menneske enn [*diapherō*] et får! Derfor er det tillatt å gjøre godt på sabbaten" (Matteus 12:12).

[Og dette ser vi også i de følgende tekster med *diapherō*:

- "Men endog hårene på eders hode er tellet alle sammen; frykt ikke! I er mere enn mange spurver" (Lukas 12:7);
- "Gi akt på ravnene: de hverken sår eller høster, de har ikke matbod eller lade, og Gud før dem allikevel. Hvor meget mere er ikke I enn fuglene!" (Lukas 12:24);
- "Men om du kalles jøde og setter din lit til loven og roser dig av Gud og kjenner Hans vilje og dømmer [*dokimazō*] om de forskjellige ting, idet du lærer av loven..." (Rom. 2:17-18);
- "Én glans [*doxa*: "herlighed"] har solen, og en annen månen, og en annen stjernene;
for den ene stjerne skiller sig fra den andre i glans [*doxa*: "herlighed"] (1 Kor. 15:41).

[Note vedr. den norske oversættelse af Fil 1:10:

"FORAT [*eis*: "med henblik på"; udtrykker formål] I må kunne dømme om [*dokimazō*] de forskjellige ting [*diapherō*].

Dette er ikke teknisk en forkert oversættelse, *hvis* læseren forstaar, at "de forkellige ting" indeholder betydning af "forskellige HVAD ANGAAR DET DER ER BEDRE", eller "MERE END", eller "MERE EXCELLENT", eller "BEDST", dvs. en værdi-bedømmelse vedrørende hvad der er mere herligt.

Den danske 1740 v. Holstein oversættelse har: "At I kand prøve, hvad som best er".

Dansk 1904 oversættelse: "saa I kunne vælge, hvad som bedst er".

Pauli bøn i Filipperbrevet 1:10 er derfor ikke blot at "I kan godkende [vurdere, bedømme - *dokimazō*] de ting, der ER fremragende [*diapherō*]" (oversat fra den engelske KJV), men indeholder klart den videre betydning:

at "I kan godkende de ting, der er MERE fremragende", eller de ting, der er *forskellige* (deri, at de er af "mere værdi" eller "bedre" eller "mere end" nogle andre ting, eller de ting der er "bedst").

Og at dette er rigtigt, kan vi se i Romerbrevet 2:18, det eneste andet sted, hvor vi har *dokimazō* sammen med *diapherō*:

".. Og ved hans vilje, og godkender [*dokimazō*] de ting, der er mere fremragende [*diapherō*] instrueret ud af loven " (som oversat i den engelske KJV)

Flere engelske oversættelser derfor, og korrekt, bringer dette frem i Filipperbrevet 1:10 på forskellige måder:

"...that ye may judge of and approve the things that are **more excellent**..." - Darby Translation (Darby)

"...that ye myght accepte thinges **most excellent**" - Tyndale New Testament (1525) (Tyndale)

"...that being capable to distinguish what is **best**" - Daniel Mace New Testament (1729) (Mace)

"...so that you may be able to discern what is **best**" - New International Version (NIV)

"...That you may approve the **better things**" - Douay-Rheims 1899 American Edition (Douay-Rheims)

"...so that you can approve the things that are **superior**" - Holmans Christian Standard Bible (Holman)

"...so that you may approve what is **superior**" - Lexham English Bible (Lexham)

"...for your proving the things that **differ**" - Young's Literal Translation (Young)

"...to the end that you may put to the test the things that **differ**" (Rotherham).

[De to sidste ord at overveje i Filipperne 1:10, før vi vender tilbage til hele teksten, er: *eilikrinēs* ("være rene"), og *aproskopos* ("uten anstøt").

Ordet *eilikrinēs* er sammensat fra *heile* ("solens stråle") og *krinō* ("at adskille", derfor bl.a. "at agte, bestemme, løse", og derefter "at dømme")

Således betyder *eilikrinēs*: "ren, oprigtig, ikke tilsmudset, fundet ren (i udfoldet stand) og undersøgt af solens lys" (*Thayer*)

Ligeledes: "klarhed, renhed, ægthed som fundet således dømt i sollyset" (*Bullinger*) "ukorrupt" (*Rotherham*).

Ordet *aproskopos* betyder bogstaveligt "havende intet at slå til imod", fra *a* (*alpha*) som et negativ, *pros* "til eller imod, og *koptō* "at slå", dvs. vedr. dem, der "slår mod en sten eller anden forhindring i vejen", eller "at snuble eller at slå ens fod på en sten" (*Thayer*) Derfor: "uden anstøt", eller "lydefri, uden at snuble" (*Vine*)

Vi finder *aproskopos* kun to andre steder i Nye Testamente:

"Vær uten anstøt både for jøder og for grekere og for Guds menighet..." (1 Kor 10:32)

”Derfor legger jeg selv vinn på alltid å ha en uskadd samvittighet for Gud og mennesker” (Acta 24:16).

Hvis læseren bærer over med os, vil han forstå, *hvorfor* vi behandler denne tekst så grundigt, så vi er i stand til at se den fulde styrke af, hvad Paulus siger i Filipperbrevet 1:10

Således er vi nu udrustet til at forstå teksten som følger:

“Og **dette** beder jeg [Paulus] om

Vi bemærker, at Paulus *beder* til Gud, og derved pakålder nåde og styrke fra Gud vor Fader til det formål, han ønsker for os - uden hvilken nåde og styrke vi ikke vil være i stand til at opnå, hvad Paulus beder så *eftertrykkeligt* for os.

AT [*hina*: indebærer formål] **eders kjærlighet** endnu må bli alt rikere og rikere

HVEM er genstanden for denne kærlighed fra os, som Paulus *beder* til "Gud vor Fader" (Fil. 1:2) og "min Gud" (Fil. 1:3) må blive rigere og rigere?

Det er vor Herre Kristus Jesus (og ikke Paulus, eller vores med-kristne), som er genstanden for denne kærlighed, hvilket vi kan se, når vi overvejer (nedenfor) den fulde betydning af det udtrykkelige formål denne kærlighed er forbunden med.

på kunnskap [*epignōsis*: fuld kundskab]
og ALL skjønnsomhet [*pasa aisthēsis*]

Paulus beder om, at denne vores kærlighed til Herren Kristus Jesus må blive mere og mere rig (eftertrykkeligt) i to henseender:

(1) *epignōsis*, nemlig en fuld, dybere og mere intim viden og bekendtskab, dømmekraft og erkendelse vedrørende DET som er genstand for en sådan fuld viden.

Genstanden eller emnet for denne *epignōsis*, er ikke er angivet her i Fil 1:9, men i hver af de øvrige 18 gange (ud af 20 forekomster), hvor formålet med *epignōsis* er angivet, er genstanden eller emnet identificeret som:

"Gud" (5 gange);
"Gud og Kristus" (1);
"Kristus" (3);
"Den Herrens vilje" (1);
"Mysteriet om Gud" (1);
"Synd; (1)
"Sandheden" (5);
"Alt godt" (1).

[Og de 5 gange genstanden for *epignōsis* er identificeret som "sandheden" er det:

- "...Gud, vår Frelser, Han Som vil at alle mennesker skal bli frelst og komme til sannhets [fulde] erkjennelse.
FOR [*gar*: partikel vedr. *bekræftelse og konklusion* med betydning "sandelig derfor, sandelig som sagen står" – *Thayer*]
det er én Gud og én mellemmann imellem Gud og mennesker, mennesket Kristus Jesus..." (1 Tim. 2:3-5);
- "...så han med saktmodighet viser dem til rette som sier imot, om Gud dog engang vilde gi dem omvendelse, så de kunde [fuldt ud] kjenne sannheten" (2 Tim. 2:25);
- "...slike som elsker sine lyster høiere enn Gud... og alltid lærer og aldri kan komme til sannhets [fulde] erkjennelse" (2 Timothy 3:4,7);
- "Paulus, Guds tjener og Jesu Kristi apostel til å føre Guds utvalgte til tro og til å [fuldtud] kjenne den sannhet som hører til gudsfrykt" (Titus 1:1);
- "For synder vi [*i.e. overfor Gud*] med vilje efter å ha lært sannheten å kjenne [fuldtud], da er det ikke mere tilbake noget offer [*i.e. acceptabelt for Gud*] for synder" (Hebr. 10:26).

Og i Filemon 1:6 er det:

"...da jeg hører om din kjærlighet og den tro som du har til den Herre Jesus og til alle de hellige,

FORAT [*hopōs*: angiver formålet eller enden: "med det formål at, med henblik på, således at" – *Thayer*, der citerer denne tekst]

deres samfund med dig i troen må bli virksomt for [*eis*: retning henimod] Kristus i [det fulde] kjennskapet til alt det gode som er i eder".

Det er derfor klart – hvis vi lader Skriften forklare sig selv - at i alle de 18 forekomster, hvor genstanden for og formålet med *epignōsis* er identificeret, da vedredrer "fuld viden" emnet Gud og Kristus, eller vedrer de ting der hører Gud til.

Skriften fortæller os derfor, at dette er klart også tilfældet her i Filipperbrevet 1:9.

[Og det er også tilfældet vedr. Kolossenserbrevet 3:10 (det eneste andet sted, hvor formålet med eller emnet for *epignōsis* ikke er direkte oplyst): "...og iklædd eder det nye, som fornyes til [fuld] kunnskap efter [*kata*: "overenstemmende med"] sin Skapers billed".

(2) Det andet område i hvilken henseende Paulis beder at vores kærlighed til Herren Kristus Jesus må blive mere og mere rig (eftertrykkeligt), er i AL [*pasa*] aisthēsis, nemlig "perception eller opfattelse, ikke kun med sanserne, men navnlig hvad angår intellektet, kognition, dømmekraft.

Siden aisthēsis (navneordet) forekommer kun i hele Nye Testament denne ene

gang her i Filipperbrevet 1:9, er det klart, at formålet med, og emnet for, en sådan AL opfattelse eller dømmekraft er det samme som *epignōsis*.

Dette er *også* klart efterdi:

- disse to ord er brugt direkte og umiddelbart ved siden af hinanden, og
- de er *begge* styret af præpositionen *en* ["i"].

Således har vi ordret på græsk:

“med formål at kærligheden eders endnu mere og mere måtte forøges
i fuld viden og al opfattelse”
en epignōsei kai pasē aisthēsei

Forøgelse – mere og mere i stigende og rig grad – af vores kærlighed til Herren Jesus Kristus med formål: ”i *fuld* viden og *al* opfattelse” af de ting, der hører Gud til, kan ikke – indlysende for enhver troende – finde sted, medmindre vor Almægtige Gud, igennem Sin Helligånd, sætter os istand dertil.

Det er præcis derfor, at en sådan ’istandsættelse’ er genstand for Pauli bøn til Gud vor Fader.

[Denne nødvendige istandsættelse er også indikeret i den første forekomst - i Septuaginta - af *aisthēsis* i Anden Mosebog 28:3, når Gud siger til Moses (ordret iflg. *Young*):

“og du – du skal tale til alle de *vise* i hjertet, dem som JEG har fyldt med en visdoms ånd”

Nu følger så den centrale del af Pauli bøn, nemlig det specifikke formål bagved at vores kærlighed må forøges rigeligt vedrørende *epignōsis* og pasē aisthēsis:

“FORAT [*eis*: “med henblik på”; udtrykker formål] I må kunne dømme om [*dokimazō*] de forskellige ting [*diapherō*]”;

FORAT [*eis*: “med henblik på”] **I må kunne dømme om** [*dokimazō*]...visse ting, dvs. at vi ”må blive istand til”* at afprøve, bevise, grandske, undersøge og dømme, med henblik på anse dem værdige - og dermed sætte disse ting til afprøvning, med henblik på at godkende dem.

* [*dokimazō* er i præsens aktiv infinitiv, og udtrykker her simpelt faktum vedrørende formål eller resultat]

Og *hvilke* er så disse ting?

Det klare svar er: “**de ting der er MERE fremragende** [*diapherō*]”.

Som vi skal se: der *er* flere ting af Guds, som betegnes som *mere* fremragende - og Skriften formaner os til at søge, finde og tiltage os i tro, sådanne ting.

ALLE Guds ting er velsignet herlige, men nogle ting – siger Hans ord til os - er *mere* herlige end andre!

Inden vi vender os til undersøge, hvilke sådanne ting det er, der er *mere* fremragende, bemærker vi det yderlige formål:

“SÅ [*hina*: indebærer formål]
I kan være rene [*eilikrinēs*]
og uten anstøt [*aproskopos*]
til Kristi dag
fyldt [*plēroō*] med rettfærdighets frukt, som virkes ved [*dia*: “igennem”] Jesus Kristus,
Gud til [*eis*: “med henblik på”] ære [*doxa*] og lov” (Fil. 1:9-11).

[Ordret: “havende været blevet fyldt* med rettfærdigheds frugt igennem Jesus Kristus med henblik på [at give] ære og lov til Gud” (*vores oversættelse*).

*[*plēroō* er her perfektum passiv participium; saledes er det *os*, der er genstand for den fulde opfyldning, der udvirkes *igennem* Jesus Kristus; derfor er den norske tekst korrekt oversat, ved tilføjelse af ordene “som virkes ved”, for at give meningen af *dia*]

Lad os endeligt fremhæve følgende:

Det skulle klart fremgaa af det forestående, at vores ‘istandsættelse’ til at forøge vores viden til fulde [*epignosis*] og opfattelse af alle ting [*pasē aisthēsis*], at en sådan forøgelse er IKKE betinget af, og har INTET at gøre med

- kendskab til græsk og hebraisk sprog og grammatik;
- årevis af dybe, såkaldte teologiske studier;
- uddannelse eller intellektuelle evner osv. osv.

Det har *kun* at gøre med og er kun betinget af én ting: kærlighed til vor Frelser og Gud Kristus Jesus.

Når vi kender HAM, og derfor elsker HAM, da kan vi derved - i Guds vilje og umådelige nåde – se mere, vide mere fuldstændigt og erkende mere af dybderne og højderne af Hans rigdomme som åbenbarede *af* Ham og *om* Ham i Skriften.

Og for at kende vor Herre Jesus Kristus, alt vi skal gøre - og enhver mand, kvinde og endda barn kan gøre dette - er at adlyde Hans befaling:

“Ransag* Skrifterne... **disse** er det, som vidner om MIG”
(Johs. 5:39)

* [*eraunaō*: er her enten i imperativ, eller indikativ; de fleste versioner oversætter i indikativ ("I ransage Skrifterne...").

Vi holder på at det er *imperativ* i.e. en befaling, fordi:

- første forekomst af *eraunaō* er her i Johs. 5:39; den næste forekomst er Johs. 7:52, hvor ordet definitivt er i *imperativ* (aorist aktiv), i en lignende befaling;
- *indikativ* - uden navneord eller andet ord – bruges ellers *aldrig* til at begynde en sætning;
- konteksten er at Herren strengt besvarer dem, "der søgte mere at dræbe Ham", fordi Han sagde "at Gud var Hans Fader og gjorde Sig selv Gud lig" (5:18), og i denne sammenhæng er en befaling - udstedt med Hans sædvanlige autoritet – mere sandsynlig, i vores mening, end en almindelig erklæring.

Denne opfattelse deles af et mindretal af oversættelser, der har *imperativ*, inkl. KJV, 21st Century KJV, CEB, Webster, Douay-Rheims, RV (margin), Luther (1545), Wycliffe (1395), Tyndale (1526), Coverdale (1535); The Bishops Bible (1568), Geneva Bible (1587), Wesley (1755) – og blandt de ordrette versioner: Concordant Literal Version, Godbey New Testament, Julia Smith Translation og exeGeses Companion Bible].

Vi *ransager* Skrifterne, fordi vi kan der se i betagende detalje, hvorledes det Levende Ord vandrer tværs over hver eneste side af the Skrevne Ord.

(Fortsættes)

